

Maasta lautaselle

SEIKKAILUPOLUT

Materiaalit

SISÄLLYS:

- **Sivu 1 - Ohjeet ja esitehtävä ennen Seikkailu 1:stä**
- **Sivut 2-7 - Välitehtäviä Seikkailu 1 ja 2 välissä**
 - s. 2 Yksin tehtävät
 - s. 3 Ryhmätehtävät
 - s. 4 Matematiikka-aiheiset
 - s. 5 Historia-aiheiset
 - s. 6 Näytelmät
 - s. 7 Keskusteluaiheet ja väittelyt
- **Sivut 8-9 - Jälkitehtävät Seikkailu 2 jälkeen**
- **Sivut 10-11 - Pohdintatehtävät Seikkailu 1:seltä**

HUOM! ★ -merkintä tehtävän alussa tarkoittaa
että se on suunnattu 5.-9. -luokille :)

Tekijät:

Tuomas Lilleberg, Meri Pikkarainen

Materiaalit tarjosi:

Tervetuloa Maasta Lautaselle -seikkailupoluille!

Ne sijaitsevat AhlmanEdun maatilamaisessa ympäristössä
osoitteessa Hallilantie 24, Tampere.

Polku sisältää informaatiota ja tehtäviä.

Ensin käydään Seikkailu 1, joka tutustuttaa puutarhan arkeen.

Seikkailu 2 voi käydä tämän jälkeen (suositus: 5.lk-9.lk)

Siinä ratkaistaan ruoantuotannosta vieraantumista!

Polkuja ennen, välissä ja jälkeen on tarjolla lisätehtäviä.

Opettaja voi hyödyntää tehtäviä haluamallaan tavalla,
yksilö- tai koko luokan tehtävinä.

Toivotamme antoisia hetkiä ruoantuotantotehtävien kanssa.
Ruoantuotannosta vieraantuminen on yhteinen haasteemme

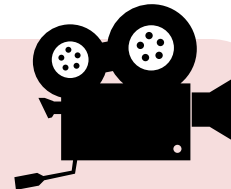
ja ratkaisemme sen myös yhdessä!

Kiitos, kun tarjoat lapsille tilaisuuden tutustua aiheeseen!

Polun suunnittelijat Meri ja Tuomas

toivottavat kaikille tekemisen iloa. 😊

ESITEHTÄVÄ

Muodostakaa pienryhmät ja katsokaa jokin
puutarha-aiheinen video youtubesta.
Videon jälkeen kirjoittakaa ryhmänne kesken
kaikki puutarhaan liittyvät sanat mitä
muistatte videolta.

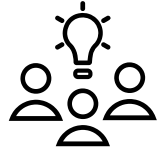
Extra: Tehkää sanoista neljän kokonaisen
lauseen mittainen runo tai räppi ja esittäkää
se muulle luokalle.

YKSIN TEHTÄVÄT

- Selvitä mikä ero on kasviksella ja vihanneksella.
- Suunnittele ja piirrä koulun pihaan metsäpuutarha tai puutarha.
- Mieti mitkä seuraavista porkkanan ominaisuuksista ovat tärkeimpiä:
 - Oranssi väri, yksihaaraisuus, suoruus, halkeamattomuus, varastokestävyys, suurikokoisuus, kestää viileitä säitä, menestyy niukkaravinteisessa maassa, maukkaus.
- ★ ◦ Valitse ominaisuuksista kolme ja perustele miksi ne ovat tärkeimpiä:
 - Sinun kannaltasi.
 - Ympäristön kannalta.
 - Puutarhurin kannalta.
- Olet sadonkorjuujuhlassa ja koko luokka nauttii sadosta tehdystä ruoasta. Tee juhlapuhe, jossa arvostat ruoan matkaa maasta lautaselle.
Extra: Piirrä ensin sadonkorjuujuhlat.
- Lue jokin seuraavista tarinoista: Jaakko ja pavunvarsi tai Prinsessa ja herne.
 - Valitse tarinasta kohta, jossa kerrotaan ruoasta ja kuvita se.
- Kirjoita tarina. Halutessasi kuvita. Valitse aihe:
 - Mehiläinen laskeutui kauniille kukalle ja ilahtui.
 - Kurkun huono päivä.
 - Puutarhuri kuntoilee puutarhassa.
 - Päivä kun komposti levisi pitkin pihaa.
 - Metsäpuutarhan mysteeri.
- Listaa kysymyksiä ruoantuotannosta/puutarhasta opettajalle.

RYHMÄTEHTÄVÄT

- Luokaa koulunne pihaan tulevan puutarhan aloitusopas. Mitä kaikkea kuuluu ottaa huomioon paikan valinnassa?
- Piirrä kaksi porkkanaa. Toinen on sellainen, joka on sinusta maukkaan näköinen ja toinen sellainen, joka ei näytä maukkaalta. Pohtikaa luokassa pienryhmissä tai opettajan kanssa, mikä porkkanasta tekee maukkaan näköisen, ja miksi ei-maukkaan näköinen porkkana ei näytä hyvältä. Etsikää kehuttavia puolia ei-maukkaasta porkkanasta.
 - **Extra-pohdinta:** Miksi kaupassa on tietynlaisia porkkanoita?
- Muistelkaa Seikkailu 1 ja kirjoittakaa ylös kaikki siitä mieleenne jääneet sanat, jotka liittyvät jollain tavalla puutarhaan. Pohtikaa mitä ne tarkoittavat. Sitten vaihtakaa sanat toisen ryhmän kanssa, jonka tarkoituksena on yrittää selittää teidän sanat teille ja koitatte arvata mitä ne olivat. Vaihtakaa sitten rooleja.
- Ekosysteemin kerrostalo: Piirtäkää iso talo, jossa on monta eri huonetta (ruudukko). Jokaiseen ruutuun muuttaa asumaan joku ekosysteemin ystävä. Sisustakaa huoneet ekosysteemin ystävän tyyliin! Voitte keksiä hahmot itse tai valita näistä: Maanperän bakteeri tai sienirihma, pölyttäjä, punajuuri, aurinko, vesi, hiili, kasvi, sade, porkkana, ihminen, kehäkukka, puu...

MATEMATIKKA -AIHEISET

- ★ Kylvetään retiisin siemeniä. Yksi puutarhapenkki on 15 metriä pitkä. Ne kylvetään 2 cm välein pituussuunnassa. Yhteen penkkiin mahtuu kaksi riviä retiisejä. Kuinka monta retiisin siementä puutarhapenkkiin mahtuu?
- ★ Tilaat siemenkaupasta porkkanan siemeniä. Porkkanoita tulee neljään 15 metrin pituiseen puutarhapenkkiin, joista jokaiseen mahtuu kaksi riviä porkkanoita. Porkkanan siemenet kylvetään 3 senttimetrin välein. Montako siementä pitää tilata?
- ★ Kompostia levitetään koko puutarhalle. Puutarhan pituus on 50 metriä ja leveys 130 metriä. Kompostia on 1500 kiloa ja se kaikki levitetään. Kuinka paljon kompostia tulee yhdelle neliömetrille?
- ★ Puutarhuri tekee sadonkorjuuta. Kurkkuja tulee maanantaina yhteensä 48 kiloa, keskiviikkona 15 kiloa ja perjantaina vielä 7 kiloa. Kurkut jaetaan asiakkaiden kesken, joita on 14 henkilöä. Kuinka paljon kurkkua saa yksi asiakas?

HISTORIA -AIHEISET*Ruoallakin on historia*

- Selvittäkää ryhmissä mitä on vihreä vallankumous ja valitse yksi näkökulma johon ryhmä syventyy:
 - Vihreä vallankumous
 - a) Miten se mielestänne näkyy tänä päivänä ruoantuotannossa? b) Miten se vaikutti maanviljelijöiden arkeen? c) Mitä haittaa siitä oli luonnolle? d) Mitä hyötyä siitä oli ihmiselle? e) Mitä haittaa siitä oli ihmiselle? f) Miettikää vihreälle vallakumoukselle uusi nimi ja selittäkää miksi valitsitte kyseisen nimen.
- Kirjoittakaa ryhmissä aine tai tehkää esitelmä aiheista:
 - a) Maanviljelijän arki ennen koneiden käyttöönottoa. b) Maanviljelijän arki tänä päivänä. c) Miten maata alettiin viljellä? d) Metsästäjä-keräilijä kulttuuri. e) Perinnebiotoopit - mitä ne ovat? f) Mitä kaskeaminen tarkoittaa?
- Tutkikaa ryhmässä miten eläimiä hyödynnettiin maanviljelyksessä. Millaisia eläimiä Suomessa käytettiin ja mihin niitä käytettiin?
- Tutustukaa suomenkarjaan ryhmissä. Suomenkarjan rodut: itäsuomenkarja, länsisuomenkarja ja pohjoissuomekarja. Voitte pohtia mitä ominaisuuksia kullakin rodulla on, miksi ne ovat uhanalaisia, mitä toimenpiteitä rotujen lisäämisen eteen on tehty ja miten suomenkarja eroaa jalostetuista nautaroduista.
- Katsokaa Youtubesta "Maanviljelyn historiasta Suomessa" -video.
- Tutustukaa antiikin Rooman maanviljelyksen historiaan ja miten se vaikutti rooman tuhoon.

TEHTÄVÄNÄ NÄYTELMÄ

Tehkää näytelmät pienryhmissä.

- Raparperi ja porkkana riitelevät tilan puutteesta ja paikalle saapuu rikkaruoho joka haluaa myös tilaa. Näytelmän aikana tilanne ratkeaa.
- Asiakas ei ole tyytyväinen puutarhurin myymän kurkun hinta-laatu suhteeseen. Kurkut ovat hänestä liian kalliita. Puutarhuri puolustaa itseään, ja asiakas on tunteikas. Paikalle saapuu pieni lapsi joka keksii ratkaisun.
- Mato etsii itselleen bakteereja syötäväksi. Hänen eteensä tulee haasteita, jotka hän selvittää.
- Lintu syö lantun siemenen ja kakkaa sen toiselle puolelle kaupunkia. Lantun siemen on hämmentynyt, mutta kasvaa kuitenkin isoksi lantuksi ja päättyy onnellisena jonkun suuhun.
- Puutarhuri on tehnyt liikaa töitä ja hän on uupunut. Häntä saapuu auttamaan teidän luokkalaisianne. Puutarhuri löytää ratkaisun, miten tehdä työtään ilman uupumista.

WINK.

Jos teitte tarinatehtävän sivulta 2, tehkää niistä näytelmät! Aiheina oli:

- Mehiläinen laskeutui kauniille kukalle ja ilahtui.
- Kurkun huono päivä.
- Puutarhuri kuntoilee puutarhassa.
- Päivä kun komposti levisi pitkin pihaa.
- Kasvun ihmeellinen maailma.

KESKUSTELUN AIHEITA:

- Miten oppilaat voisivat pitää koulun pihan puutarhasta huolta? Huom! Myös kesäloman aikana!
- Jos huomaa sadon jääneen odotettua niukaksi, millaiset asiat siihen saattoivat vaikuttaa?

VÄITTELYN AIHEITA:

- “Käyrä kurkku on yhtä hyvä kurkku kuin suora!” vs. “Kurkku saa olla ainoastaan suora!”
- “Kaikki puistot on muutettava syötäviksi metsäpuutarhoiksi!” vs. “Ei puistoja saa muuttaa metsäpuutarhoiksi.”
- Kaupasta menee syömäkelpoista ruokaa roskeen. Onko sitä ok hakea kaupan roska-astiasta? “On.” vs. “Ei.”
- “Ruoka on parempi kasvattaa kotona itse.” vs. “Ruoka on parempi ostaa kaupasta.”
- “Luomusti ja ”tavanomaisesti” viljellyllä kasviksella on eroa” vs. “Luomusti ja ”tavanomaisesti” viljellyllä kasviksella ei ole eroa”
- “Kananmunat on hyvä ostaa lähiruokapiiristä” vs. “Kananmunat on hyvä ostaa kaupasta”

Ruoantuotannosta vieraantuminen: ongelmat ja ratkaisut

Kaupunkilaisilla on nykyisin vähän mahdollisuuksia nähdä kaikkea työtä mitä ruoan tuottamisen eteen tehdään. Meidän on vaikeaa arvostaa sitä mitä emme näe! Entä kuka haluaisi tehdä työtä, jota ei arvosteta? 😞 Siksi tutustummekin nyt siihen työhön!

OSA 1:

Menkää pienryhmiin ja valitkaa yksi ruokaketjun osista: Puutarhuri, ekosysteemiystävät, kasvatettava ruoka, ruokaa jalostava teollisuus, kauppa, kuluttaja.

Pohtikaa pienryhmissä seuraavia kysymyksiä valitsemanne roolin kautta. Kuvitelkaa elämäänne kyseisessä roolissa. Ajatelkaa, että kaikki ovat hyväntahtoisia ja yrittävät parhaansa mukaan täyttää heille annettua tehtävää.

Kysymykset:

- Mikä hänen tavoitteensa on?
- Mitä hän arvostaa?
- Mitä tehtäviä hänen työhönsä kuuluu?
- Kuka hänelle on antanut tehtävän?
- Miten hän voisi tehdä työtään hyvinvoivasti?
- Millaista tukea hän saattaisi tarvita?
- Miten voisitte osoittaa arvostusta hänen tekemästään työstä?

OSA 2:

Valmistelkaa ryhmässänne puhe valitsemanne näkökulman kautta (väh. 5 lausetta). Valitse aiheista:

- Miten lähentäisin ihmisiä ruoantuotantoon?
- Miltä ruoantuotannosta vieraantuminen tuntuu?
- Miksi toivoisin, että työtäni arvostetaan?
- Oon susta fiiliksissä puutarha!
- Jos minua ei olisi?

JÄLKITEHTÄVÄT (2/2).

ADRESSI/ KIRJE

Kirjoittakaa kirje. Valitse seuraavista vaihtoehdoista:

- Rehtorille: "Miksi kouluun pitäisi saada koulupuutarha."
- Valitsemallenne maatilalle, jossa kerrotte terveisenne, sekä miksi arvostatte heidän työtään.

EHDOTUS:

- Keskustelkaa miten ruoantuottajia kohtaan voisi osoittaa arvostaa?
- Autoivatko ensimmäisen tehtävän kysymykset ymmärtämään ruokaketjun osia eri tavalla?

POHDINTATEHTÄVIÄ POLULTA 1 (1/2).

YHDESSÄ ENEMMÄN:

- Mitä lisäarvoa puutarhat ja maatilat toisivat kaupunkiin?
- Miten olisi erilaista hakea ruokansa suoraan maatiloilta eikä kaupasta?
- Miten ja keille raha jakaantuisi, jos ruoka haettaisiin maatilalta eikä kaupasta?
- Mitä kaikkea pitää tehdä, kun puutarha perustetaan?
- Paljonko ihmisellä menisi aikaa pölyttää kaikki näkemänne kukat?
- Kuinka monta ekosysteemin ystävää keksitte?
- Maata peittävä kasvillisuus pidättää ja puhdistaa vettä, sekä suojaa maata ja kasveja kuivumiselta. Mistä luulet sen johtuvan?
- Mikä on ihmisen tehtävä ekosysteemin ystävänä?

EKOSYSTEEMIYSTÄVÄT:

- Paljonko ihmisellä menisi aikaa pölyttää kaikki näkemänne kukat?
- Kuinka monta ekosysteemin ystävää keksitte?
- Maata peittävä kasvillisuus pidättää ja puhdistaa vettä, sekä suojaa maata ja kasveja kuivumiselta. Mistä luulet sen johtuvan?
- Mikä on ihmisen tehtävä ekosysteemin ystävänä?

PUUTARHA JA IHMINEN:

- Mitkä asiat tuottavat iloa teidän luokassa?
- Mitkä asiat ovat raskaita teidän luokassa?
- Kuinka vanhempanne huolehtivat hyvinvoinnistaan?
- Miten puutarha lisää ihmisen hyvinvointia?
- Miettikää mitkä kasvit sopivat vierekkäin ja mitkä eivät? Miksi?

POHDINTATEHTÄVIÄ POLULTA 1 (2/2)

SIEMEN JA SADONKORJUU:

- Ketkä ovat siemenen kavereita?
- Koittakaa sanoin kuvailla miltä siemen näyttää.
- Millaisia erilaisia siemeniä olette nähneet?
- Jos siemen osaisi puhua, mitä se haluaisi sanoa?
- Millainen maailma olisi ilman siemeniä?

METSÄPUUTARHA:

- Jos kaupunkien puistoissa olisi syötäviä metsäpuutarhoja, mitä haluaisit siellä kasvavan?
- Mikä saisi ihmiset pitämään niistä huolta? (Eikä tuhoamaan niitä.)
- Mitä etuja/haasteita voisi olla syötävässä metsäpuutarhassa verrattuna perinteiseen puutarhaan?
- Millainen olisi kaupunki jossa olisi paljon metsäpuutarhoja?

OPELLE VINKKI: Kurkkaa nämä, jos kaipaat lisää tietoa!

<https://paja.ahlman.fi/puutarha-ja-ymparisto/puutarha/puutarhapaivakirja/>

<https://www.ruokavarma.info>

<https://puutarhakasvatus.fi>

<https://aitojamakuja.fi>

Kiitos opettaja, kun tutustutat oppilaita tärkeän aiheen äärelle!

